

Motion till riksdagen

1989/90:Ju26

av Ingbritt Irhammar m.fl. (c)

med anledning av prop. 1989/90:85 om ny
summarisk process

Den föreslagna reformeringen av den summariska processen syftar främst till att förbättra förutsättningarna för borgenärerna att snabbt, enkelt och billigt kunna få verkställighet hos de gäldenärer som inte betalar frivilligt i rätt tid.

Från denna utgångspunkt finns det ingen anledning att erinra mot förslaget att föra samman de två nuvarande formerna för summarisk betalningsprocess – lagsökning och betalningsföreläggande – till en enda processform. Även förslaget om att uppdelat institutet handräckning i två skilda former och att utforma handräckningsprocessen på samma sätt som den nya summariska betalningsprocessen bör godtas.

Däremot anser vi inte att det finns anledning att nu flytta över hela den summariska processen från tingsrätterna till kronofogdemyndigheterna. Denna nyordning föregriper den översyn av de allmänna domstolarnas uppgifter, arbetssätt och organisation som påbörjats av den nyligen tillsatta domstolsutredningen. Det är enligt vår mening naturligt att utredningen, med utgångspunkt i en helhetsbedömning av domstolssystemet, även får bedöma och framlägga förslag om i vilket forum handläggningen av den summariska processen lämpligen bör ske.

Utom att föregripa resultatet av domstolsutredningens arbete finner vi att flera av de skäl, som i propositionen åberopas till stöd för ett överförande av den summariska processen till kronofogdemyndigheterna, är mindre övertygande.

Det summariska förfarandet kommer även fortsättningsvis att innehålla sådana judiciella inslag som gör att prövningen från rättssäkerhetssynpunkt bör hållas skild från det exekutiva förfarandet. Det inger därför starka betänkligheter att lägga över förfarandet till ett utpräglat verkställande organ som kronofogdemyndigheterna. Värdet ur effektivitetssynpunkt av att den summariska processen handläggs vid samma myndighet som svarar för verkställigheten skall inte heller överdrivas.

Ett annat viktigt argument mot en överflyttning av den summariska processen till kronofogdemyndigheten är den uppluckring av den lokala förankringen som en sådan överflyttning skulle leda till om handläggningen sker vid den centrala kronofogdemyndigheten i resp. län.

En överföring av den summariska processen från tingsrätterna medför en begränsning av deras arbetsuppgifter som kan leda till att ett antal mindre

tingsrätter läggs ned. Större domkretsar innebär att tingsrätterna förlorar sin lokala förankring och utsatta regioner förlorar viktiga arbetstillfällen.

Om förslaget genomförs måste enligt centerpartiets mening tingsrätterna tillföras nya dömande uppgifter.

Att den summariska processen lyfts bort från tingsrätterna innebär visserligen en viss "renodling" av tingsrätternas verksamhet. Det arbete som är förknippat med denna process utförs emellertid nästan uteslutande av tingsnotarier och kanslipersonal. Det värde från utbildningssynpunkt som detta arbete har för tingsnotarierna skall inte underskattas. Att handlägga lagsökningar och betalningsföreläggande ingår bland de första arbetsuppgifter som notarierna får handlägga på eget ansvar och innebär en god träning i att självständigt lösa juridiska problem av såväl processuell som judiciell art. En del notarietjänster kommer dessutom enligt föredraganden att försvinna genom förslaget och färre jurister kommer därmed att beredas möjlighet till tingsmeritering. Detta är en utveckling som inte kan godtas. En förkortning av notarieutbildningen som föreslagits i årets budgetproposition får inte innebära att utbildningen försämras eller att färre ges möjlighet till tingsmeritering.

En stor del av de nuvarande problemen med den summariska processen hänför sig uppenbarligen till de svårigheter som är förknippade med delgivningsförfarandet; särskilt gäller det storstäderna. Dessa problem kan bäst övervinnas genom förbättringar och förenklingar av delgivningsförfarandet.

De besparingar som enligt propositionen kan göras om den summariska processen överförs till kronofogdemyndigheterna är förhållandevis små. Det kan erinras om att eftersom tingsrätterna nu utrustats med administrativa hjälpmedel kan snarare en kostnadsökning uppstå totalt sett. Enligt vår mening kan därför kostnadsbesparingar inte åberopas som ett skäl för den föreslagna överföringen. De besparingar som eventuellt kan göras måste vägas mot andra viktiga behov såsom service gentemot allmänheten och lokal förankring.

Mot bakgrund av det anförda bör riksdagen avslå propositionen. Domstolsutredningen bör ges tilläggsdirektiv att i sitt arbete med översyn av domstolsväsendet även bedöma lämpligt forum för den summariska processen. Skulle det därvid visa sig lämpligt att överföra den summariska processen till kronofogdemyndigheterna är det väsentligt att domstolsutredningen överväger vilka andra judiciella arbetsuppgifter som kan tillföras tingsrätterna.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen avslår proposition 1989/90:85 Ny summarisk process,
2. att riksdagen hos regeringen begär att utredningen om översyn av domstolarnas uppgifter, arbetssätt och organisation ges tilläggsdirektiv beträffande bedömning av forum för handläggningen av den

summariska processen i samband med en helhetsöversyn av domstols-
väsendet.

Mot. 1989/90
Ju26

Stockholm den 20 mars 1990

Ingbritt Irhammar (c)

Bertil Fiskesjö (c)

Martin Olsson (c)

Anders Svärd (c)

Rosa Östh (c)

Kjell Ericsson (c)

Bengt Kindbom (c)

Stina Eliasson (c)

Birger Andersson (c)

Hugo Andersson (c)

Karin Starrin (c)

